

yüzbaşının kızı
ALEKSANDR PUŞKİN

ANTİK

YÜZBAŞININ KIZI

Aleksandr Puşkin

ANTİK DÜNYA KLASİKLERİ
Mart 2015

MUHAFIZ BİRLİĞİ ÇAVUŞU

“‘Yarın bir muhafız birliğinde bir yüzbaşı olabilirdi.’

‘Ne gerek var, bırak orduda çalışsın.’

‘Hakkın var! Bırak sürünsün...’

‘.....’

‘Peki, babası kimmiş onun?’”

Knyajnin

Babam Andrey Petroviç Grinyov, gençliğinde Kont Münnich’e bağlı olarak çalışmış, on yedinci yılında kıdemli binbaşı rütbesiyle emekli olduktan sonra Simbirsk’teki köyüne yerleşip orada yaşamaya başlamıştı. O köyde yaşayan, yoksul ama soylu bir ailenin kızı olan Avdotya Vasilyevna Y. ile Simbirsk’te evlenmişti. Benim dışımda, daha küçük yaşlarda ölmüş olan dokuz kardeşim daha varmış. Ben daha annemin karnındayken, yakın aile dostlarımızdan muhafız birliği binbaşı B.’nin yardımıyla Semenovski alayına çavuş yazılmışım. Umutlar boşa çıkıp annem kız doğursaymış, babam dünyaya gelmeyen çavuşun ölümünü gerekli yere bildirecek, mesele de böylece kapanacaktı.

Eğitimimi tamamlayıncaya kadar görevimden izinli sayılıyordum. O zamanlarda eğitim sistemi şimdikinden çok farklıydı. Beş yaşına geldiğim zaman babam beni seyis Savelyiç’e teslim

etti. Savelyiç içki içmemesinin de etkisiyle lalam olarak görevlendirildi. Onun yardımı ve denetimleri sayesinde on iki yaşına geldiğimde Rusça okuma-yazmayı iyice öğrenmiş, iyi bir tazi yavrusunu yanılmadan seçebilecek duruma gelmişim. Bu sırada babam, benim için Mösyo Beaupré adında bir Fransız öğretmen tuttu. Çiftliğin senelik şarap ve zeytinyağı ihtiyacını karşılamak için Moskova'ya giden babam, Fransız'ı da beraberinde getirmişti. Ama bu adamın gelişi Savelyiç'in hiç hoşuna gitmedi. "Çocuğun ne eksigi var? Çok şükür eli yüzü temiz, saçları taranmış, karnı tok, sırtı pek. Kendi adamın yok mu sanki senin? Sen git elin mösyösünü kirala, boşu boşuna para harca!" diye kendi kendine homurdanıp duruyordu.

Asıl mesleği berberlik olan Beaupré, bir ara Prusya'da askerlik yapmış. Sonra da ne anlama geldiğinin bile pek farkında olmadan öğretmen olmak için Rusya'ya gelmişti. Fena bir adam değildi. Ama çok uçarı ve düzensizdi. En zayıf yanı da kadınlara olan aşırı tutkusuydu. Bu yüzden sık sık hırpalanır, günlerce acısını unutamadığı dayaklar yüzünden oflayıp puflardı. Ayrıca, kendi deyimiyle, şişe düşmanı bir adam değildi. Yani, Rusça söylemek gerekirse, içkiye pek düşkündü. Ama bizim evde şarap sadece yemek sonrası, o da birer kadeh verildiği ve zavallı öğretmen her seferinde unutulduğu için, Beaupré çabucak Rus likörüne alıştı. Hatta zamanla mideye iyi geldiğini ve sindirimi kolaylaştırdığını savunarak, onu kendi ülkesinin şaraplarına tercih etmeye başladı.

Fransız öğretmenle birbirimize kısa sürede alıştık. Anlaşmaya göre bana Fransızca, Almanca öğretecek ve bilimsel konularda yardımcı olacaktı ama o bunun yerine benden konuşabilecek kadar Rusça öğretmemi istedi. Sonraları artık herkes kendi işiyle uğraşmaya başladı. Çok iyi anlaşıyorduk. Benim için ondan daha iyi bir öğretmen bulunamayacağını düşünüyordum. Ama kader bizi ayırdı. Bu işin nasıl olduğuna gelince...

Çiftliğin çamaşırcı kızı şişman ve çöpür Palaşka ile tek gözü bozuk, ineklerin bakımından sorumlu kız Akulka, bir gün anlaşıp arka arkaya annemin ayaklarına kapanıp ağlayıp sızlayarak göz yaşları içinde, toyluklarından yararlanan mösyönün kendilerini baştan çıkardığını söyleyip işledikleri büyük günahı itiraf ederek şikâyetçi olmuşlar. Böyle konularda hiç şakası olmayan annem durumu hemen babama anlatmış. Babam ceza verirken fazla düşünmez, kestirmeden hallederdi işini. Ahlaksız Fransız'ı hemen yanına çağırtmış. Mösyö'nün küçük beyle birlikte derste olduğunu söylemişler. Babam da bunun üzerine doğruca odama geldi.

Bu sırada Beaupré yatağa uzanmış, körkütük sarhoş olduğu için mışıl mışıl uyuyordu. Ben de kendi işime dalmış, Moskova'dan benim için getirtilen harita üzerinde çalışıyordum. Hiçbir işe yaramadan duvarda asılı duran bu harita, kâğıdının genişliği ve güzelliğiyle yapmaya karar verdiğim hayalimdeki uçurtma için çok uygun görünüyordu. Sonunda Beaupré'nin de uykuda olmasından yararlanarak işe koyulmuştum. Ben tam ağaç kabuklarından yaptığım kuyruğu Ümit Burnu'na bağlarken babam içeri girdi. Yaptığım coğrafya çalışmalarının böyle olmaması gerektiğini bilen babam kulağıma yapıştı. Sonra Beaupré'ye doğru koşarak üzerine cullandı. Hırpalayarak uyandırdığı zavallı adama ağzına ne gelirse söylemeye başladı. Neye uğradığını şaşırان Beaupré kalkmaya çalışıyor, sarhoş olduğu için bir türlü yerinden kıpırdayamıyordu. Bu durum babamı daha da kızdırmıştı. Mösyö Beaupré olan biteni anlayamadan babam, adamcağızı yakasından tuttuğu gibi yataktan kaldırdı, ite kaka odadan dışarı attı. Aynı gün içinde çiftlikten de kovdu. Savelyiç'in keyfine diyecek yoktu doğrusu. Bu olay benim eğitimimin de sonu oldu.

Tam bir ana kuzusu gibi büyüyordum. Çiftlikte çalışanların çocuklarıyla güvercin yetiştiriyor, birdirbir oynuyordum. Günler böyle geçip giderken yaşım on altıyı buldu ve ondan sonra hayatım tamamen değişti.

Bir sonbahar günü annem salonda reçel kaynatıyor, ben de onun yanında durmuş, kabaran köpüklere bakarak yalanyordum. Babam pencere önünde oturmuş, her yıl hiç kaçırmadan aldığı Saray Takvimi'ni okuyordu. Bu takvime karşı ilgisi hiç eksilmez, her okuduğunda heyecanlanır, neredeyse kendinden geçerdi. Babamın huylarını, alışkanlıklarını çok iyi bilen annem, bunu olabildiğince gözden uzak bir yere saklamaya çalışırdı. Bazen aylarca ortalarda görünmeyen Saray Takvimi kazara babamın eline geçti mi saatlerce elinden bırakmaz, okumaya dalarardı.

O gün de babam eline geçirdiği Saray Takvimi'ni okuyor, arada bir omuzlarını silkerek, kendi kendine, "Tümgeneral! Benim bölüğümde çavuştu! Şimdi göğsünde Rusya'nın en büyük iki nişanı var! Oysa daha dün..." diye bir şeyler mırıldanıyordu. Sonunda babam yıllığı divana fırlattı, dalgın bir halde düşünmeye başladı. Onun böyle davranması beni hep tedirgin ederdi. Nitekim bir süre sonra, aniden anneme dönerek, "Avdotya Vasilyevna, Petruşa kaç yaşında şimdi?" diye sordu.

Annem, "On yedisine bastı ya! Hani Nastasya Garasimovna halanın bir gözüne perde indiği yıl doğmuştu da, sonra..."

Babam annemin sözünü keserek, "Tamam, anlaşıldı. Görev zamanı geldi demektir. Kızların, güvercinlerin peşinde koştuğu yeter artık."

Yakında oğlundan ayrılmak zorunda kalacağı düşüncesi annemi o kadar etkiledi ki elinde tuttuğu kaşığı tencereye düşürdü, gözlerinden yaşlar süzölmeye başladı. Buna karşılık ben sevinçten deliye döndüm. Orduya katılmak düşüncesi bana, eğlence ve maceralarla dolu Petersburg şehrinde özgürlüğe doğru atılan ilk adım olarak görünüyordu. Kendimi bir muhafız alayında subay olarak hayal ediyor, insanın elde edebileceği daha büyük bir mutluluğun olamayacağını düşünüyordum.

Babam aklına koyduğunu mutlaka yapar, söylediklerinden de geri adım atmazdı. Yola çıkacağım güne karar verildi. Hareketten

bir gün önce babam, bağı olacağım komutana mektup yazacağını söyleyerek benden kâğıt kalem istedi.

Annem, “Prens B.’ye benden de selam yazmayı unutma Andrey Petroviç,” dedi. “Petruşa’yı koruyup kollayacağına inandığımı söyle.”

Babam kaşlarını çatarak, “Neler saçmalıyorsunuz!” diye cevap verdi. “Prens B.’ye yazdığımı kim söyledi?”

“Petruşa’nın komutanına mektup yazacağını söylemedin mi?”

“Ee, ne olmuş?”

“İyi ya, Petruşa’nın komutanı Prens B. olmayacak mı? Onun kaydını Semyonovsk alayına yaptırmıştık ya.”

“Olabilir! Ama ne anlamı var bunun? Petruşa, Petersburg’a gitmeyecek. Orada boş yere para harcamaktan, hovardalıktan başka bir şey öğrenemez. Yağma yok. Taşra alaylarından birine gitsin, burnu sürtünsün, barut koklasın da züppe değil asker olsun. Muhafız alayına yazdırmışız da! Nüfus kâğıdı nerede bunun?”

Annem nüfus kâğıdımı, vaftiz edilirken giydiğim gömlekle birlikte sakladığı yerden çıkarıp getirdi, titreyen eliyle babama uzattı. Dikkatle, uzun uzun okuduktan sonra babam kimliğimi masaya koydu ve mektubu yazmaya başladı. İçim içime sığmıyor, Petersburg yerine nereye gönderileceğimi merakla bekliyordum. Babamın elinde ağır ağır yazan kalemden alamıyordum gözlerimi. Sonunda mektubu bitirdi. Nüfus kâğıdımla birlikte bir zarfa koyup mühürledi. Sonra gözlüklerini çıkardı, beni yanına çağırdı.

“İşte eski silah arkadaşım ve dostum Andrey Karloviç R.’ye yazdığım mektup,” dedi. “Orenburg’a gidiyorsun, onun birliğine katılacaksın.”

O anda başımdan aşağı kaynar sular döküldü sandım. Bütün umutlarım bir anda yerle bir olmuştu. Macera ve eğlence dolu Petersburg hayalleri kurarken, kuş uçmaz kervan geçmez bir taşra kasabasında pineklemeye gönderiliyordum. Bir dakika önce

zevkten başımı döndüren çalışma fikri, şimdi taşınması imkânsız bir yük olmuş, omuzlarıma çökmüştü. Maalesef elimden gelen bir şey yoktu. Ertesi gün evin önüne çekilen kapalı arabaya bavulum, içinde çay takımlarım olan sandık, sıcak ev hayatımın son izlerini taşıyan çörekler ve böreklerle dolu kutular yüklendi. Annemle babam beni uğurlamak için kapının önüne kadar çıktı.

Babam, “Yolun açık olsun Pyotr,” dedi. “Edeceğin yemine sadık kal, doğruluktan ayrılma. Komutanlarının sözünden çıkma. Sağa sola yaltaklanıp boş işler peşinde koşma ama işlerini de layığıyla yap. Şu atasözünü de aklından hiç çıkarma: ‘Elbiseni yeniyken, şerefini gençken koru.’”

Annem bir yandan ağlayıp sağlığıma dikkat etmemi öğütlerken, öte yandan Savelyiç’e bana göz kulak olmasını tembih ediyordu. Sırtıma tavşan postundan bir gocuk, onun üstüne de tilki derisinden bir kürk giydirdiler. Savelyiç’le birlikte arabaya oturup gözyaşları içinde yola koyulduk. Aynı gece Simbirsk’e vardık. Burada bir handa konakladık. Ertesi sabah Savelyiç gerekli öteberiyi satın almak için erkenden alışverişe çıktı. Ben de odamın penceresinden görünen pis bir ara sokağa bakmaktan bıkip hanın içinde dolaşmaya başladım.

Bilardo salonunda otuz beş yaşlarında, uzun boylu, kara kaytan bıyıklı bir adam gördüm. Üzerinde bir sabahlık, elinde bilardo sopası vardı. Dişlerinin arasına uzun bir ağızlık sıkıştırmıştı. Birlikte oynadığı arkadaşı bir yandan sayıları yazarken, bir yandan da sayı yaptığında bir kadeh votka içiyor, kaçırdığıdaysa ellerinin üzerinde emekleyerek bilardo masasının altından geçiyordu. Onları seyretmeye koyuldum. Oyun uzadıkça sayıları yazan adam, masanın altından sık geçmeye başladı. Öyle ki adam sonunda bilardo masasının altından çıkamaz oldu. Kaytan bıyıklı adam, nutuk çeker gibi birkaç okkalı küfür salladıktan sonra bana dönerek birlikte bir parti oynamamızı teklif etti. Bilardo oynamayı bilmediğimi söyleyerek bu teklifi reddettim. Belli ki çok şaşırılmıştı.

Neredeyse acıyarak süzdü beni. Ama yine de laflamaya başladık. Sohbet sırasında adının İvan İvanoviç Zurin olduğunu, X muhafız alayında görev yaptığını, Simbirsk'e yeni askerler toplamak üzere geldiği için bu handa kaldığını öğrendim.

Zurin yakında subay olacağını öğrenince, Tanrı ne verdiyse yemek üzere beni asker sofrasına yemeğe davet etti. Seve seve kabul ettim. Masaya oturduğumuzda Zurin kadehleri arka arkaya deviriyor, artık bu ordunun geleneklerine alışmam gerektiğini söyleyerek benim kadehimi de ha bire dolduruyor, içmem için zorluyordu. Askerlikle ilgili anlattığı fıkralara ve anılara katıla katıla gülüyordum. Masadan kalktığımızda iki yakın arkadaş olmuştuk. Zurin beni bilardo öğrenmeye çağırırdı.

“Asker olacaksın bu oyunu mutlaka öğrenmelisin,” diyordu. “Diyelim görev dolayısıyla bir kasabaya yolun düştü. Haydi, bakalım ne yapacaksın? Sürekli Yahudi kovalayıp tartaklayarak vakit geçmez ki! İster istemez bir salona gidip bilardo oynayacaksın. Ee, bunun için de oynamayı bilmek gerekir!”

Yeni dostumun söyledikleri aklıma yatmıştı. Büyük bir istekle bilardo sopasını alıp canla başla oyunu öğrenmeye başladım. Zurin beni sürekli yüreklendiriyor, kısa zamanda gösterdiğim başarıdan dolayı şaşırıp kalıyordu. Birkaç dersten sonra para karşılığı oynamayı, burada amacın para kazanmak olmadığını ama hiç değilse boşu boşuna vakit kaybetmiş olmamak için, sayı başı 1 kapık karşılığında oynamamızı teklif etti. Karşılıksız oyun oynamanın kötü bir alışkanlık olduğunu söylüyordu. Bunu da kabul ettim. Zurin kendine punç ısmarladı, benim de en azından bir kere denememi istedi, orduda görev yapacaksam mutlaka bunu içmem gerektiğinin altını çizdi. Punç içmeden askerlik mi olurmuş! Söylediklerine itiraz etmedim.

Bu arada oyunumuz sürüp gidiyor, punçları yuvarladıkça cesaretim artıyordu. Vurduğum toplar ikide bir yan bantlardan dışarı fırlıyordu; ben öfkeleniyor, sayıları yazan hesap yazıcıyı

işini doğru yapması için azarlıyor, sayı başına belirlenen parayı arttırıyordum. Kısacası, başıboş kalan sersem bir çocuk gibi davranıyordum. Bu sırada zamanın nasıl geçtiğini fark etmedim. Zurin bir ara saate baktı, bilardo sopasını yere bırakıp bana 100 ruble kaybettiğimi söyledi. Neye uğradığımı şaşırđım, biraz da bozuldum. Param Savelyiç'te olduğu için özür dilemeye başladım.

Zurin, "Rica ederim, ne önemi var," diye sözümü kesti. "İsteddiğiniz zaman ödersiniz. Haydi, şimdi Arinuşka'nın yerine gidiyoruz," dedi.

Yapacak bir şey var mıydı? Günü başladığım gibi kötü bir şekilde bitirdim. Akşam yemeğini Arinuşka'da yedik. Zurin durmadan kadehimi dolduruyor, askerlikte bunlara alışmam gerektiğini söyleyip duruyordu. Masadan kalktığım zaman ayakta duramıyordum. Hana döndüğümüzde vakit gece yarısını geçmişti. Bizi han kapısında karşılayan Savelyiç ordudaki ilk görevimi ne kadar ciddi bir şekilde yerine getirdiğimin izlerini açıkça görünce inler gibi ağlamaklı bir sesle, "Efendiciğim, bu haliniz nedir böyle?" dedi. "Nerede bu hallere düştünüz? Ah, Tanrım! Bu başımıza gelen nedir?"

Sarhoşluktan geveleyerek dilimin döndüğünce, "Sus be moruk!" diye bağırdım. "Sarhoşsun sen... Önce beni yatır, sonra da git kendin yat."

Ertesi gün uyandığında başım zonklıyor, bir gün önce olanları hayal meyal hatırlıyordum. Elinde bir fincan çayla içeri giren Savelyiç, başını sallayıp, "Hovardalığa çok erken başladın Pyotr Andreyiç," diyerek beni düşüncelerimden ayırdı. "Kime çektin bilmem ki? Ne deden ne de baban ayyaştı. Anneni zaten saymıyorum. Kadıncağız ağzına kvas bile sürmez. Peki, kimin suçu bu? Tabii ki o yere batası mösyö alçağının! Canı sıkıldıkça Antıpyevna'ya gider, 'Madam, je vu pri, vodka'¹ der dururdu. Al işte 'je vu pri!'

1 *Je vous en prie*: Rica ederim (Fr.) (ç.n.)

Tanrı aşkına, köpoğlusunun sana öğrettiği şeylere bak. Adam kalmamış gibi sen gidip lala diye elin gâvuruna çocuğu teslim edersen sonu böyle olur işte!”

Utanmıştım. Başımı diğer tarafa çevirip, “Çık dışarı Savelyiç, çay falan istemiyorum,” dedim.

Ama Savelyiç bir kere vaaza başladı mı onu susturmak kolay iş değildi.

“Sarhoşluğun sonunu görüyorsun işte Pyotr Andreyiç. Kafan kazan gibi olur, ağrıdan çatlar, iştahın kesilir, bir şey yemek içmek istemezsin. Şu içkide ne bulurlar bilmem ki. Bir bardak turşu suyu içmek ya da bir kadeh likörle çakırkeyif olmak varken... Öyle değil mi?”

Bu sırada içeri giren bir çocuk bana İ. İ. Zurin'den getirdiği pusulayı uzattı. Pusulada yazanları okudum:

Azizim Pyotr Andreyeviç, dün oyunda kaybettiğin 100 rubleyi sana bu pusulayı getiren çocukla göndermeni rica ederim. Paraya çok ihtiyacım var.

Saygılarımla

İvan Zurin

Yapacak bir şey yoktu. Hem veznedarım hem çamaşırcım hem de her türlü işlerimi takip eden Savelyiç'e dönerek umursamaz bir tavırla, çocuğa 100 ruble vermesini emrettim.

Şaşkınlıktan dili tutulan Savelyiç, kekeleyerek, “Ne? 100 ruble mi? Neden?” diye sordu.

Soğukkanlı tavrımı bozmamaya çalışarak, “Ona borçlandım,” dedim.

Savelyiç, “Borcun var ha!” diye şaşırarak bağırdı. “Ne zaman borçlandın ona beyim? Bu nasıl iş? Kusura bakma beyim ama ben o adama para falan vermem.”

O anda bu dik başlı ihtiyara istediklerimi yaptırılmazsam, bir daha onun elinden kurtulamayacağımı düşündüm ve yüzüne küçümser bir şekilde bakarak, “Ben efendiyim, sen de benim uşağımsın. Paralar benim. Oyunda kaybettim çünkü öyle yapmak istedim. Ukalalık edeceğine sana söyleneni yap.”

Sözlerim karşısında şaşkına dönen Savelyiç, ellerini birbirine vurdu, öylece kalakaldı.

Ben sert bir sesle, “Daha ne duruyorsun!” diye bağırdım.

Ağlamaya başlayan ihtiyar titrek bir sesle, “Pyotr Andreyiç, gözümün bebeği! Bu ihtiyarın sözünü dinle. Şaka yaptığını, o kadar paramız olmadığını yaz o dolandırıcıya. Yüz ruble bu! Aman Tanrım! Ailenin sana kumar oynamayı yasakladığını söyle.”

“Saçmalamayı bırak. Getir şu parayı, yoksa ensenden tuttuğum gibi kapının önüne koyarım seni!” diyerek sert bir şekilde sözünü kestim.

Savelyiç ağlamaklı bir halde yüzüme baktıktan sonra parayı getirmek üzere yanımdan ayrıldı. Zavallı ihtiyara acılamakla birlikte, ona artık çocuk olmadığını ispatlamak ve özgürlüğümü ilan etmek istiyordum.

Zurin’e parası gönderildi. Savelyiç beni bu uğursuz handan bir an evvel çıkarmak için elinden geleni yaptı. Hemen arabanın hazırlanmasını sağladı. Handan ayrılırken içimde ince bir sızı ve dile getirmeye çekindiğim pişmanlık duygusu vardı. Bilardo öğretmenime veda etmeden ve bir gün tekrar karşılaşacağımızı düşünmeden Simbirk’ten ayrıldım.

REHBER

“Ey uzak ülke, güzel lke
Ey bilinmez lke!
Ne kendi isteęimle geldim sana
Ne de yağız bir atın sırtında
Beni, bu yiğit delikanlıyı
Gençlik ateři getirdi buraya
Bir de başımdaki şarap dumanları.”
Eski bir türküden

Yol boyunca aklımdan geçenler iyi şeyler sayılmazdı. Kaybettięim para o zaman için hiç de küçümsenemeyecek bir miktardı. İstemesem bile handa yaptıklarımın aptalca olduğunu kabul ediyor, Savelyie karşı kendimi suçlu hissediyordum. Bütün bunlar iten içe vicdan azabı duymama sebep oluyordu. Arabacının yanına oturan ihtiyar bana bakmıyor, benimle konuşmuyor, yalnızca arada bir atları dehlemek için açıyordu ağzını. Bir yolunu bulup onunla barışmak istiyor ama nereden başlamam gerektiğini bilmiyordum.

“Haydi Savelyiç artık barışalım,” diyebildim. “Kabul ediyorum, suçluyum. şımarıklık yapıp zdm seni. Bundan sonra akıllı olup seni zmeyeceęim, söz veriyorum. Kızma artık, barışalım,” dedim.

İhtiyar adam derin derin i çektikten sonra, “Ah, ah, iki gözüm Pyotr Andreyeviç! Ben sana değil kendime kızıyorum. Suçlu olan benim. Seni handa tek başına bırakmamalıydım! Aptal kafam

benim! Uzak bir akrabamın karısının yanına uğrayıp biraz laflayayım dedim. Şeytana uyduk işte. Konuşmaya dalmışım. Şu başımıza gelene bak. Annen baban çocuklarının kumar oynayıp para kaybettiğini, içki içip sarhoş olduğunu duyarsa ben onların yüzüne nasıl bakarım?”

Zavallı Savelyiç'i avutmak için epeyce uğraştım, bundan sonra onun izni olmadan 1 kopek bile harcamayacağıma söz verdim. Savelyiç sonunda biraz sakinleşti ama aklına geldikçe kafasını sallayıp kendi kendine, “Az değil ki. 100 ruble! Dile kolay!” diye söyleniyordu.

Göreve başlayacağım yere yaklaşıyorduk. Etrafımızda karla kaplı geniş tepeler ve derin hendeklerin oluşturduğu iç karartan bir bozkır uzanıp gidiyordu. Güneş batmak üzereydi. Arabamız dar bir yolda, daha doğrusu köylü kızaklarının açtığı dar bir iz üzerinde ilerliyordu. Arabacı aniden kafasını kaldırıp çevreyi kontrol ettikten sonra, şapkasını çıkarıp bana döndü, “Efendim, emrederseniz geri dönelim!” dedi.

“Nedenmiş o?”

“Hava bozmaya başladı. Rüzgâr hızını arttırdı. Bakın karlar nasıl savruluyor.”

“Bunun anlamı ne?”

Kamçısıyla doğuyu göstererek, “Şu tarafa baksanıza. Görmüyor musunuz ne olduğunu?”

“Karla kaplı bir bozkır ve açık gökyüzünden başka bir şey görmüyorum.”

“Şuna, şu küçük buluta bakın.”

Gerçekten de dikkatle bakınca tam ufuk çizgisinin önünde, ilk bakışta ufak bir tepeciği andıran, küçük bir bulutçuk gördüm. Arabacı bunun tipiyi işaret ettiğini söyledi. O bölgede tipilerin çok şiddetli olduğunu, yük arabalarının nasıl kar altında kaldığını biliyordum. Savelyiç de arabacı gibi düşünüyor, geri dönmemiz

gerektiğini söylüyordu. Ben rüzgârın çok şiddetli olduğunu düşünmediğim için, tipi basırmadan evvel konaklayabileceğimiz bir yer bulacağız umuduyla arabacıya atları daha hızlı sürmesini emrettim. Atları dörtnala süren arabacının bir gözü hâlâ doğuydu. Atlar yavaşlamadan koşuyor, rüzgâr da hızını gittikçe artırıyordu. Küçük bulut büyüdü, genişledi, kocaman beyaz bir duman oldu. Sonra yükselerek ağır ağır bütün gökyüzünü kapladı. İnce ince serpiştiren kar, aniden lapa lapa yağmaya, rüzgâr uğuldamaya, karlar rüzgârın şiddetiyle döne döne savrulmaya başladı. Tipiye yakalanmıştık. Kararan hava ve karların beyazlığı birbirine karışmış, etrafımız bir kar deniziyle örtülmüştü.

Arabacı, “Yandık beyim!” diye seslendi. “Tipiye yakalandık!”

Başımı arabadan dışarı uzatıp baktım. Rüzgârın sesi tıpkı bir kurt uluması gibi geliyordu. Dışarıda ortalığı kasıp kavuran ve yüzüme kırbaç gibi vuran tipiden başka bir şey görünmüyordu. Savelyiç’le ben üzerimize lapa lapa yağın kar yüzünden bembeyaz bir örtüyle kaplanmış gibiydik. Fırtınanın etkisiyle adım adım ilerleyebilen atlar da çok geçmeden durdular.

Sabırsızlıkla arabacıya, “Neden sürmüyorsun?” diye bağırdım.

Adam aşağı inerken, “Nereye gideyim?” diye karşılık verdi. “Nerede olduğumuzu bilmiyoruz. Yol, iz belli değil. Göz gözü görmüyor.”

Ben arabacıyı azarlamaya başlamıştım ki Savelyiç onun tarafını tutarak, “Kimseye kulak vermiyorsun ki beyim!” dedi. “Söz dinleyip hana dönsen, sıcak bir çay içip, sabaha kadar sıcak yatağında uyusan, kötü mü olurdu? Tipi dinince yola koyulurduk. Sanki düşünümüz var da oraya yetişeceğiz.”

Savelyiç haklıydı. Ama artık yapacak bir şey yoktu. Tipi tüm hızıyla devam ediyordu. Kar yığını arabanın çevresinde giderek yükseliyordu. Atlar başlarını öne eğmiş, arada bir titreyerek öylece duruyorlardı. Arabacı, hayvanların etrafında dolanıyordu,

SEVGİ NEREDEYSE TANRI ORADADIR

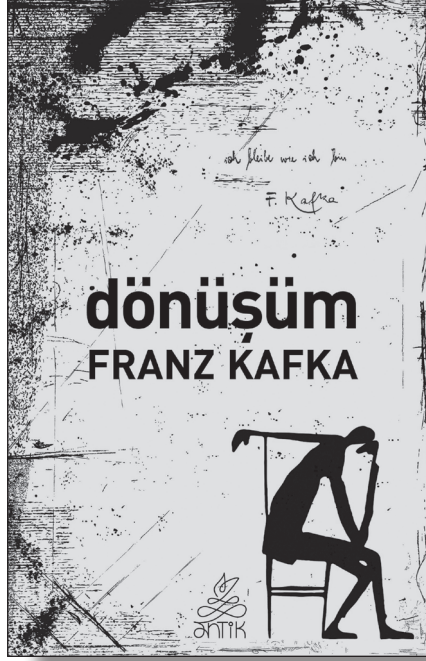
LEV TOLSTOY

Bu kitap Tolstoy'un ömrünün son yirmi beş yılında yazdığı "Sevgi Neredeyse Tanrı Oradadır", "Polikuşka", "Üç Ölüm", "Asuri Hükümdarı Asarhadon", "İlyas", "Büyükler Küçüklerden Akıllı Çıktı" ve "Tavuk Yumurtası Büyüklüğündeki Tohum" adlı öykülerden oluşmaktadır. "Sanat zenginlerin, aydınların elinde bir imtiyaz olmaktan kurtulmalı; insanların birbirleriyle kaynaşmasına, iyilik, hakikat, aşk yolunda yürümelerine yardım etmelidir," anlayışıyla yazılan bu öyküler, Tolstoy'un kötülüğe iyilikle karşı koymayı ve ruhun kurtuluşunu her şeyden üstün tutmayı ileri süren felsefesinin ürünüdür.

DÖNÜŞÜM

FRANZ KAFKA

Dönüşüm'de, Gregor Samsa'nın hayatına bir böcek olarak devam etmeye çalışmasına ve ailesinin, yakın çevresinin bu durum karşısındaki bocalamalarına tanık oluruz. Hayatın normal akışı içinde ortaya çıkan bu değişiklik, aslında Franz Kafka'nın toplumda var olan kalıplaşmış düzene başkaldırısıdır. Kafka, farklı insanların dışlanışını da bu yolla oldukça başarılı bir şekilde eleştirir. Yaşadığı çağın zihniyetine o kadar büyük bir tepki duyar ki Kafka, bütün eserlerini ölümünden sonra yakılması için yakın dostu Max Brod'a emanet eder. Max Brod ise bu isteği yerine getirmeyi. Bugün Kafka gibi büyük bir edebi dehayı okuyabiliyorsak, bunu Max Brod'un "ihaneti"ne borçluyuz.

GÖNÜL YAKINLIKLARI

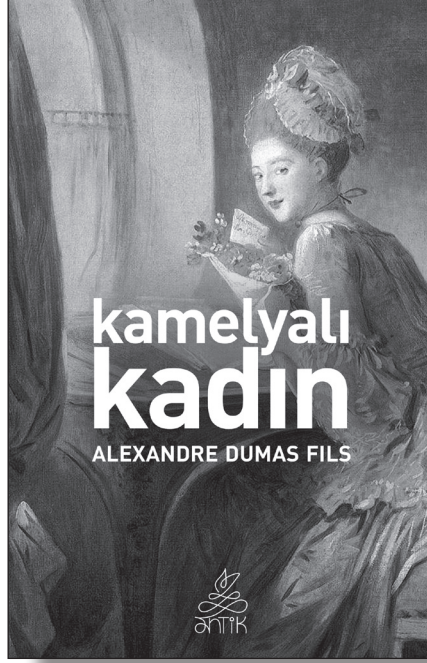
JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Gönül Yakınlıkları, edebiyatın hiçbir alanına yabancı kalmamış, çocukluğundan başlayarak pek çok farklı konuyla ilgilenmiş Goethe'nin ömrünün son yıllarında yazdığı ve Almanya'da uzun süre bir edebiyat şaheseri olarak elden ele dolaşmış romanıdır.

19. yüzyılın büyük "evlilik romanları"nın başında yer alan *Gönül Yakınlıkları*, yazarın evlilik ve aşk üzerine yazdığı ve dört kişiyi, şaşırtıcı bir şekilde bir araya getiren, etkileyici bir romandır. Eserde insanın özgür düşünceye sahip olup olmadığı sorgulanırken ana karakterler Eduard ve Ottilie, çevrenin uyguladığı baskının korkunç sonuçlarıyla yüz yüze gelirler.

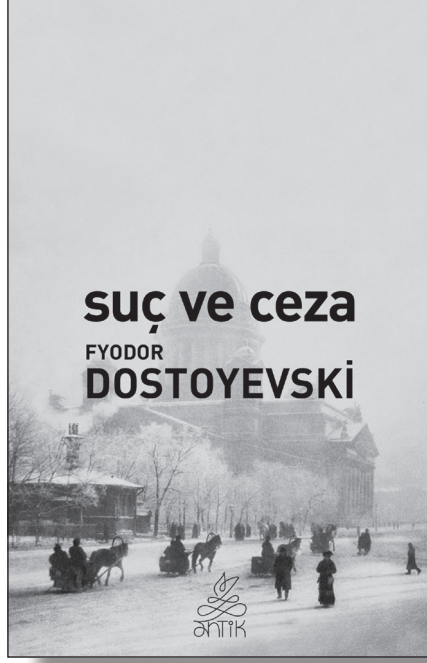
KAMELYALI KADIN
ALEXANDRE DUMAS FILS

Gerçek bir aşkın dokunaklı ve yürek burkucu hikâyesi...
Hukukçu Mösyö Armand Duval'ın yolu bir gün kamelyalarıyla ünlenmiş Matmazel Marguerite Gautier ile kesişir. Armand'ın kendi halinde bir hukukçu, Marguerite'in ise çiçeklerine sıradan bir ailenin bir aylık geçim kaynağını sarf edebilecek derecede sefahat içinde bir kadın oluşu, bu iki gencin birbirlerine ilgi duymalarını engellemez. Başından geçen onca şeye rağmen masumiyetini kaybetmeyen Marguerite, Armand Duval sayesinde hayatında ilk defa şefkati tanıyacak, karşılık beklemeden sevmenin ve sevilmenin güzelliğini tadacaktır.

SUÇ VE CEZA

FYODOR DOSTOYEVSKİ

Yoksulluktan öğrenimine devam edemeyen üniversite öğrencisi Raskolnikov, toplumun yararı için kuralların ve kanunların yok sayılabileceği düşüncesiyle, toplum içinde bir parazit, bir “bit” olarak saydığı tefeci kadını öldürür. Toplumu bir parazitten kurtarmak adına böyle bir olaya cesaret ettiğine kendisini inandırmaya çalışsa da vicdanının rahatsız edici sesinden bir türlü kurtulamaz. Bu cinayet ve kahramanın yaşadığı vicdan azabı çevresinde “suç” ve “ceza” kavramlarının derinlemesine tartışıldığı bu romanda; Raskolnikov’un ikilemleri ve iç çatışmalarından yola çıkarak insanoğlunun toplumsal, ahlaki ve dini değerleri de sorgulanır. Aynı sorgulamayı kendi içerisinde de farkında olmadan yapmaya başlayan okur, Raskolnikov üzerinden yaşamını, düşüncelerini ve sahip olduğu değerleri irdelemeye başlar.